

Spørsmål og svar - høring forskrift til opplæringslov og barnehagelov

1. Hvem har definert de foreslåtte endringene? Administrasjon i lokalstyre, den politiske ledelsen i Longyearbyen eller departementet?

Arild Olsen: Først vil jeg si at denne høringen er Kunnskapsdepartementet sin, og det er de som har ført den i penn. Men spørsmålet har ligget på bordet siden 2008 og departementet er avhengig av et faktagrunnlag for å kunne lage en høring. Da er det naturlig at de innhenter informasjon fra oss som skole- og barnehageeier, i tillegg til andre relevante aktører.

Nederst på side 32 i svalbardmeld 32 (2015-2016) står det:

Regjeringen vil i dialog med bl.a. Longyearbyen lokalstyre arbeide videre med en avklaring av lokalstyrets forpliktelser på disse områdene. Se også kap. 6.3.4 om dette.

2. Hvem har tatt initiativ til endringen i forskrift, administrasjon i lokalstyre, den politiske ledelsen i Longyearbyen, Kunnskapsdepartementet eller andre departement?

Arild Olsen: Regjeringen har varslet endring siden stortingsmelding 22 i 2008 - 2009, samt Svalbardmeldingen – stortingsmld. 32 i 2015-2016. Dagens regelverk har vært uklart både for bruker og tilbyder (skolen). Både lokale og nasjonale politikere og myndigheter har ønsket å rydde opp i dette slik at regelverket blir mer klart.

3. Hvorfor er det representanter for Lokalstyre, som er en av høringsinstansene, som svarer på spørsmål i denne informasjonsseansen og ikke Kunnskapsdepartementet som står som avsender av dokumentet og er ansvarlig for høringsnotatet?

Anne Jahre: Så vidt vi vet er det ikke vanlig at departementet stiller til informasjonsmøte i sine høringsrunder. Vi har invitert til dette informasjonsmøte for å prøve å klargjøre fakta og svare på noen av de spørsmålene vi ser mange lurer på. I tillegg ønsker LL å ha et bredest mulig faktagrunnlag rundt høringsnotatet, det er ønske om påvirkning og at dette går igjennom grundig.

4. Er det åpning for at administrasjonen i LL og eller folkevalgte kan jobbe for å få utsatt hele høringen for alle høringsinstanser til 15 september, og ikke som nå kun for Lokalstyre.

Lokalstyre har fått utsatt sitt høringssvar siden dette må behandles politisk. Saken skal behandles i OKU 31.8 og Lokalstyret 14 september. Vi kan derfor ikke svare før midten av september. Andre aktører som ønsker å komme med innspill må selv søke om utsatt frist om det er ønskelig.

5. Er administrasjonen i Longyearbyen lokalstyre enig med departementet og ønsker å vedta denne forskrift?

Frode Westby Thorstad: Departementet har lyttet til det utfordringsbildet vi har presentert og kommet med gode avklaringer som vil gjøre det enklere for LL sin administrasjon, skole og barnehage.

Enten må vi ha regler som gjelder på fastlandet, eller så må reglene som skal gjelde Svalbard avklares og avgrenses. LL er nøytral i forhold høringen.

6. Er dette et dokument som er godt forankret hos de politiske folkevalgte representantene i Longyearbyen?

Kristin furu Grøtting: Vi håper at det er/blir det og forventer at alle lokalpolitikere setter seg grundig inn i dokumentet. Alle må lese og vi forventer at det pågår debatter internt i de ulike partiene! Samtidig er det sånn at både Oppvekst- og kulturutvalget og Lokalstyret har fått orienteringer om innholdet. Det er nettopp for å sikre en god forankring at LL har bedt om utsatt frist.

7. Hvor og når er det vedtatt at LL ikke skal gi ytelser som har en klar sosial profil? Viser man her til Sosialtjenesteloven?

Anne Jahre: Det står i Stortingsmeldingen kap. 6.3.4 side 49.

“Regjeringen mener derfor at det tilpassede skoletilbudet og den restriktive praksis som legges til grunn i dag skal videreføres, og at det ikke er et mål at det skal gis tilbud ut over dagens nivå.

LL skal således heller ikke gi ytelser som har en klar sosial profil.”

“Som også nevnt i kap. 5.3.5 vil det i lys av dette arbeides videre med avklaring av lokalstyrets forpliktelser når det gjelder barnehageloven, opplæringsloven og den foreslåtte loven om likestilling og forbud mot diskriminering.”

Og hva er den sosiale profilen som det vises til?

Alle kan komme til Svalbard, men må kunne livnære seg selv. Det er ikke sosialhjelpsordninger, lov om kommunale helse- og omsorgstjenester, lov om sosialtjenester gjelder ikke for Svalbard.

8. Hvordan definerer LL forskjellen mellom rettigheter og plikter?

Arild Olsen: Dette er et stort spørsmål, men om vi ser på selve definisjonen så er rettigheter noe vi har rett på, men kan velge bort.

Plikt er det man må ta imot eller gjøre.

Anser LL det som uansvarlig av foreldre å ikke takke ja til alle rettigheter et barn kan ha?

Om en foreldre er uansvarlig eller ikke vil bero på den aktuelle situasjonen til den enkelte, og er et spørsmål som ikke kan generaliseres.

9. Er det riktig oppfattet at LL, hvis dette går gjennom, står fritt til ikke å tilby kulturskole, leksehjelp, SFO og leirskole?

Arild Olsen: Det korte svaret er ja, men jeg vil legge til et tja. Departementet ønsker ikke å forplikte LL til å ha SFO, leksehjelp, kulturskole og leirskole. Samtidig forbyr ikke forskriften at tilbud gjøres bedre, og det er her tjaet mitt kommer inn. Fakta er

at 60% av LL sine budsjett går til ikke lovpålagte tilbud. Sannsynlighet for at LL vil avvikle tjenester er derfor lave.

10. Vurderer man at LL også kan slutte med andre tiltak med sosial profil, som for eksempel Solfest-arrangement, Korkpenger og Tyfusstatuetten? Og hva med LLs fagleder i frivillighet, er det en stilling med sosial profil?

Kristin Furu Grøtting: Det er klart vi skal fortsette med dette. Det er ikke sammenlignbart. Dette er sosiale aktiviteter og arrangementer.

11. Eller gjelder dette kun ytelser som har en klar sosial profil for barn og ungdommer og ikke voksne?

Kristin Furu Grøtting: Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester, lov om sosialtjenester gjelder ikke for noen som oppholder seg på Svalbard
Det er ingen forskjell på barn og voksne.

12. Det er mange som mener det er barns beste nesten uansett å bo her i LYR, men min mening er at man fort blir ensom her - det er lite miljø, få med spesielle behov, og også fare for stor utskifting av fagfolk, et lite og sårbart fagmiljø - og langt til spesialister og kompetanse. Hvordan oppleves dette i skole, hos PPT mv?

Frode Westby Thorstad: Det er viktig at foreldre gjør en grundig vurdering av barnets beste uansett hvor de bosetter seg. På skolen erfarer vi at vi *kan* komme i situasjoner der vi må kompensere for tjenester som ikke gis i Longyearbyen, og de ansatte strekker seg langt for å gi best mulig opplæring til elevene. På generelt grunnlag kan vi også si at det kan være utfordrende å se elever som kunne fått et bedre tilrettelagt og helhetlig tilbud et annet sted.

13. Det lave skattenivået, som reflekterer tjenestetilbudet som er tilgjengelig på Svalbard, innebærer at vi i verdens rikeste land ikke har råd til å praktisere likestilling for barn i Longyearbyen og på Svalbard?

Kristin Furu Grøtting: I høringsnotatet er det ingen forslag som gjør forskjell på barn og elever i Longyearbyen ut fra om de har tilknytning til Fastlands-Norge eller ikke. Det er derimot forskjell på hvilke tilbud barn og elever kan få når deres ønsker, eller behov ikke kan imøtekommes i Longyearbyen. Vi kan ikke opprettholde alle tjenester, her er det sosiale forskjeller. Svalbard kan ikke sammenlignes med fastlandet.

14. Er det for eksempel sannsynlig at staten vil innføre vanlig skatt her for å betale for økt tjenestetilbud?

Arild Olsen: Kort svart – Dette kommer an på hvordan samfunnet utvikler seg, og hvilke tjenester vi krever sett i forhold til hva Stortinget mener. Det er verdt å nevne at Staten tidligere har forsøkt å heve skatten og kan gjøre det igjen, for det er en klar sammenheng mellom tjenestetilbudet og skattenivået.

15. Er det riktig forstått at LL ikke har råd til å gi barn barnehageplass?

Arild Olsen: Det er opp til LL å dimensjonere barnehagetilbudet etter hva LL mener er riktig omfang. I Svalbardbudsjettet overføres en fast ramme til LL som enhet. LL prioriterer sine tilbud, både lovpålagte og ikke lovpålagte, innenfor denne faste årlige rammen som ikke tar hensyn til folketall og demografien.

16. Er det riktig forstått at LL ikke er pålagt å tilby fler en 15 plasser?

Anne Jahre: Pr i dag gjelder ikke barnehageloven. LL er da heller ikke forpliktet til å drive barnehage. Nå ønsker departementet gjennom forskrift å forplikte LL til å drive barnehagevirksomhet. For å oppfylle kravet til barnehagevirksomhet vises det til § 6 i barnehageloven som er et minimumskrav:

§ 6 pkt b) *"antall barn som er til stede samtidig er ti eller flere når barna er tre år eller eldre, eventuelt fem eller flere når barna er under tre år"*.

17. Er det riktig forstått at det ikke vil være lov med privat barnehage i Longyearbyen?

Anne Jahre: Det er riktig at departementet mener at det ikke bør være åpent for privat barnehagedrift i Longyearbyen. Private barnehager vil utløse økonomiske forpliktelser knyttet til statstilskudd. Departementet ønsker ikke å pålegge LL administrative oppgaver og kostnader knyttet til å vurdere godkjenningssøknader, veilede eller kontrollere og føre tilsyn med private barnehager.

18. Er det riktig forstått at det ikke vil være lov med Familiebarnehage i Longyearbyen?

Departementet ønsker ikke å åpne for etablering av familiebarnehager pga. praktiske forhold som sikkerhet, organisering og husenes og utearealenes kvalitet og størrelse. Ønsker ikke å pålegge LL administrative oppgaver og kostnader knyttet til å vurdere godkjenningssøknader, veiled eller kontrollere og føre tilsyn med familiebarnehager.

19. Er det riktig forstått at LL ikke har råd å ha barn som trenger spesialtilpasset undervisning?

Frode Westby Thorstad: Nei – vi har, og kommer til å ha spesialundervisning. Vi har råd. Det offentlige tjenestetilbudet på Svalbard er ikke dimensjonert slik det er vanlig i Fastlands-Norge. Det vil si at familier og barn med særskilte behov kanskje ikke vil ha tilgang på de helsetjenester og andre støttetjenester de har behov for. Skole og barnehagetilbudet skal ikke kompensere for tjenester Longyearbyen ikke har.

20. Er det riktig forstått at siden det er lik rett til adgang til Svalbard mener man at barn som er i behov for spesialundervisning ikke skal ha adgang?

Nei – adgangen er den samme, men retten er avgrenset. Alle har lik rett til adgang til Svalbard, men det forutsettes at man kan forsørge seg selv. Men om man er i behov av tjenestetilbud ut over det som finnes i Longyearbyen, må den enkelte henvende og til sin hjemkommune eller hjemfylkeskommune i fastlands-Norge eller til sitt hjemland dersom det ikke er Norge.

21. Om vi ser mot geografiske og klimamessige forhold; Hva med Finnmark, ytterst i havet, og andre steder der ingen kunne tro at noen kunne bo i Norge? Kan de også slippe å følge likestillingsloven?

Arild Olsen: Diskriminerings- og likestillingsloven gjelder på Svalbard, med et unntak i lovens kap. 3 om universell utforming og tilrettelegging i barnehage og for elever og studenter. I tillegg gjelder ikke aktivitetsplikten knyttet til funksjonsnedsettelse på Svalbard.

Frode Westby Thorstad: Mange små steder i Norge har større utfordringer enn Longyearbyen når det gjelder rekruttering og tilgang på fagpersonell. Utlendingsloven gjelder alle andre steder enn her. I tillegg er det unikt at vi må forholde oss til den overordnede svalbardpolitikken i alt vi gjør. Vi må, i motsetning til alle andre steder i Norge, ha regelverk som tar høyde for disse styrende reglene.

22. Er det riktig forstått at man i dette høringsnotatet ber om å få slippe å følge FNs menneskerettskonvensjon, Unicefs Barnekonvensjon og alle andre menneskerettskonvensjoner?

Arild Olsen: Høringsnotatet ber ikke om å slippe å følge konvensjonene, men avklarer det juridiske forholdet opp mot de særlige forholdene på Svalbard, som kan føre til at ikke alle rettigheter som følger Grunnloven og internasjonale konvensjoner, kan realiseres.

23. Er det riktig forstått at man ber om at LL skal få slippe å følge nasjonale og internasjonale konvensjoner for å stoppe diskriminering fordi det er så lav skatt her, og fordi det er så spesielt klimamessig og geografisk?

Som nevnt tidligere så blir det ikke bedt om å slippe, men det er gjort en selvstendig juridisk avklaring/avgrensning.

24. Er det riktig forstått at LL, våre lokale og folkevalgte politikere, OKU, ledelsen ved Longyearbyen skole og Kunnskapsdepartementet med Integreringsdirektoratet, foreslår at departementet og/eller Kongen i Statsråd skal godkjenne en ny forskrift som åpner for at LL selv velger når og om det passer for dem å forholde seg til FN, UNICEF og andre vedtatte menneskerettskonvensjoner?

Nei, høringene legger ikke opp til at LL selv kan velge og forholde seg til FN, UNICEF og andre vedtatte menneskerettskonvensjoner. Derimot gjør departementet en juridisk avklaring; med andre ord så hviler den foreslåtte lovtekniske rettigheten for skole og barnehagetilbudet på departements juridiske vurdering om at dette ikke bryter med nevnte konvensjoner.

25. Er de foreslåtte avgrensningene begrunnet med at LL ikke har råd, og Longyearbyens geografiske forhold?

Vi kan ikke bare se dette i forhold til LLs "øyeblikks" økonomi. Det er både et spørsmål om varige driftsmidler i forhold til lovpålagt tilbud, og forholdet opp mot andre lokale institusjoner –eller fravær av- rundt innbyggeren. Dette er statens politikk og de særskilte rammene i svalbardpolitikken.

26. Hvem skal definere hvilke barn som skal få barnehageplass og skoleplass?

Frode Westby Thorstad: Det er det LL som gjør, som barnehageeier og skoleeier. Myndigheten er delegert rektor. I noen særskilte tilfeller vil man ikke kunne tilby skoleplass hvis man ikke kan gi tilstrekkelig tilbud.

27. Av hvem og hvordan skal en gjøre en "barnets beste" vurdering?

Anne Jahre: Man bør vurdere barnets beste opp mot det totale tjenestebehovet barnet har og hva som kan tilbys. Det er i hovedsak foreldrenes ansvar.

28. Er ringvirkningene av forslaget - om det går gjennom - blitt vurdert? Har man gjort en analyse av hvor mange blir påvirket, hvor mange som må flytte vekk fra øya, eller hva det gjør med samfunnet generelt?

Arild Olsen: Høringen ikke har vurdert dette, men den ber oss indirekte om en oversikt over hvem som rammes. Der har skolen best oversikt.

Frode Westby Thorstad: Vi vil ikke konkretisere eksempler, men vi ser ikke for oss at det skjer endringer midt i skoleår uansett når høringen trer i kraft, på sikt kan det være at tilbud som foreligger i dag ikke kan videreføres. Det er ikke gjort vurderinger på hvilke elever dette kan ramme, men det kan påvirke tilbudet til noen elever.

29. Det høres ut som at dere forsvarer og ønsker forslaget gjennomført. Er dette enklere enn heller å kjempe for å styrke barnas rettigheter på Svalbard?

Arild Olsen: Det som kommer til uttrykk her i dag er kun en orientering om fakta innholdet i selve høringene og spørsmålene.

Det legges ikke opp til politisk debatt og dette spørsmålet leder til politisk diskusjon. Vi forventer gode diskusjoner i LL når dette skal behandles.

Frode Westby Thorstad: Skolen har spilt inn at det er vanskelig å forvalte regelverket slik det er i dag. Per i dag er det uklart hvor grensene går. Vi må gå i retning av at det enten er samme regelverk som på fastlandet eller gis klare avgrensninger.

Arild Olsen: Spørsmålet har gått siden 2008 – uten å ta stilling til selve innholdet i høringene så har politikken etterspurt avklaring. Per i dag er det en dårlig lovtekst og fører til at bruker må «kjempe» for rettigheter samtidig som de som er nærmest brukeren –som rektoren- må tolke et uklart regelverk. Dette er uheldig for alle parter. Det er derfor et politisk ansvar og rydde opp i dette.